

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент факультету іноземних мов
Університету «Медітеран»
(м. Подгориця, Чорногорія)

АКТУАЛІЗАЦІЯ ІДЕОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ В АНГЛІЙСЬКІЙ РАННЬОТЮДОРІВСЬКІЙ ДРАМІ

До референційного поля англійської драми XVI ст. поряд з актуальними соціальними, економічними, мистецькими та іншими викликами тогочасся належить і політична проблематика. Реконструкція ідеологічного контексту п'єс англійських драматургів доби дозволить краще зрозуміти ідейно-художню своєрідність кожної окремої історико-літературної пам'ятки. Водночас виявлення ідеологічного змісту в текстах тюдорівських п'єс, а також з'ясування стратегій художньої репрезентації гостроактуальної проблематики в перспективі може стати корисним під час створення узагальненої візії ідейно-художньої своєрідності англійської тюдорівської драми, зокрема її раннього періоду.

Вочевидь, однією із причин щільного ідеологічного наповнення п'єс, написаних та розіграних на сцені в роки царювання в Англії монархів із династії Тюдорів, можна вважати те, що в ті часи театралізована вистава постала напрочуд популярним різновидом публічних розваг, активну участь у яких брала владна верхівка суспільства, зокрема монарша особа. Окрім того, англійська тюдорівська драма нерідко поставала в ролі засобу масової інформації [1], не лише повідомляючи глядачам про новини політичного життя країни, а й пропонуючи до їхньої уваги певну «аналітику», тобто критичне сприйняття та осмислення тих чи інших політичних подій, вчинків тощо. Тож, ігровий майданчик був місцем політичних дискусій; інформаційним полем, на якому сходилися різні погляди на ту чи іншу проблему; театральні практики формували особливий інтелектуально-духовний простір, в якому формувалася суспільна думка тогочасся. Сама структура ранньотюдорівської драми передбачала присутність у її художньому вимірі образу персонажа, що був наділений владою над іншими та містив у собі прямі чи непрямі асоціації з реальною монаршою особою. Ця постать вершителя долі у п'єсі могла актуалізувати цілий спектр референцій, пов'язаних із політичною діяльністю, досягненнями чи помилками справжнього монарха.

Актуальність і наукова новизна цієї статті визначаються тим, що в ній досліджуються методи художнього осягнення актуального ідеологічного змісту в англійській драмі кінця XV – першої половини XVI ст. Попри визнану високу мистецьку вартість англійської ранньотюдорівської драми [2; 3; 4; 5; 6], вона ще й досі залишається на периферії дослідницької уваги вітчизняного ренесансознавства.

Метою дослідження є виявлення носіїв ідеологічного змісту в художній структурі англійської ранньотюдорівської драми. При цьому елементи художньої структури драми, що несуть у собі певне ідейно-політичне навантаження, постають об'єктом дослідження, а власне ранньотюдорівські драматичні твори – предметом дослідження. Залучені до поетикального аналізу п'єси Г. Медвола («Фулгенцій і Лукреція», «Природа»), Дж. Скелтона («Величність»), Дж. Растела («Чотири елементи»), Дж. Гейвуда («П'єса про погоду»), а також Н. Юдала («Республіка») дозволяють простежити актуалізацію у них ідеологем, які визначають зміст такої культурної системи тогочасся, як придворна культура. Вочевидь, вони виконують функцію стримування (*constraint* – у термінології нового історизму) чи підтримки наявної системи влади і суспільної ієрархії, що склалася в англійському суспільстві на початку XVI ст.

Ранньотюдорівська придворна драма бере свої витoki від часів правління першого англійського монарха з династії Тюдорів – Генріха VII (роки правління – 1485–1509), коли з'являються п'єси Генрі Медвола «Фулгенцій і Лукреція» та «Природа». Хоча перший текст було надруковано між 1510 та 1516 роками, а другий лише близько 1530 року, авторитетні західні дослідники зазначають, що «Фулгенцій і Лукреція», перша англійська п'єса, вільна від релігійної проблематики, була представлена при дворі архієпископа Дж. Мортон у 90-і роки XV ст. [7, с. 17; 8, с. 22]. Приблизно в той же час, тобто в останні роки століття, відбулась і перша постановка «Природи».

Очевидно, що основні ідеологічні конфлікти тюдорівської доби, котрі здобули своє вираження у тогочасній драмі, виникли в роки правління двох перших Тюдорів – Генріхів VII і VIII – і здебільшого стосувалися реорганізації інституту влади в країні та реформи церкви.

Вважається, що основи абсолютизму були закладені першим королем із династії Тюдорів, який посилив владу монарха, що, у свою чергу, призвело до послаблення авторитету старої аристократії. Генріх VIII закріпив досягнення свого батька у площині світської влади. Він також відокремив церкву Англії та Ірландії від Римокатолицької церкви («Акт про супрематію», 1534 р.), ставши на чолі нової Англійської церкви. Два зазначені державницькі проекти – посилення монаршої влади та реформування церкви, на чолі якої став монарх, – супроводжувалися потужною пропагандистською роботою, а також безжалючими репресіями, спрямованими проти незгодних із політикою королівського уряду.

Основні напрями ідеологічної роботи у ранньотюдорівському суспільстві, що знаходять своє відображення у тогочасній «домашній» драмі, були сформовані, по-перше, необхідністю створення і підтримки авторитету королівської влади шляхом встановлення таких відносин між суспільством і владою, котрі б забезпечували цю підтримку; по-друге, необхідністю вирішення релігійного конфлікту, спричиненого проведенням реформації католицької церкви в Англії. Важливою складовою ідеологічного поля в тогочасній Англії також постає назріла

потреба формалізації питань національної самосвідомості та культурного самовизначення. Напевно, названі теми не вичерпують усього розмаїття ідеологічного змісту тих часів, глибше занурення в історію тюдорівської Англії, а також докладний аналіз поетики окремих текстів дозволили б розширити наші уявлення про діапазон ідеологічної проблематики тюдорівської драми.

Право освіченого та порядного громадянина невисокого походження брати участь в організації життя спільноти, право жінки вирішувати свою долю, обираючи майбутнього чоловіка, – це дві основні теми першої англійської інтерлюдії «Фулгенцій і Лукреція» (“Fulgens and Lucreces” [9])¹ Г. Медвола. Характер розробки однієї з основних ідеологем тюдорівського часу – ідеологеми легітимності, тобто законного успадкування верховної влади – у п’єсі Г. Медвола свідчить про надзвичайну актуальність у ранньотюдорівському суспільстві проблеми перерозподілу та утвердження владних повноважень. Як відомо, укріпленню королівської влади у перші роки царювання Генріха VII мала слугувати боротьба короля із залишками старої феодальної шляхти, яка понесла значні втрати в ході війни Червоної та Білої троянд (1455–1486 рр.). До заходів зі зменшення впливу великих феодалів на монарха належало позбавлення їх почту та можливостей утримувати озброєні військові підрозділи, запровадження надзвичайних політичних судів (зокрема, у справах державної зради), зниження розміру феодальної ренти, що старі феодали отримували від селян і що була основним джерелом фінансових надходжень у казну баронів, скорочення платні і пенсії за службу при королівському дворі тощо [10, с. 472]. Позбавлення старої еліти важелів впливу на англійську корону за часів Генріха VII супроводжувалося пошуками нової опори. Згодом вона була знайдена в особі середньої і дрібної шляхти, а також міської буржуазії, котрі отримали добре представництво у нижній палаті Парламенту.

У п’єсі «Фулгенцій і Лукреція» знаходить своє яскраве відображення мотив боротьби старої і нової політичних еліт, уособлених в образах двох претендентів на руку Лукреції: це знатний римлянин, пихатий нащадок аристократичного роду Публій Корнелій і його суперник Гай Фламіній. Останній, маючи плебейське походження, водночас наділений багатьма визначними чеснотами. Тож, симпатії як самої Лукреції, так і глядацької аудиторії закономірно були на боці другого претендента.

Що ж до теми вибору жінкою свого шлюбного партнера, вважається, що вона набула особливо актуального звучання через двадцять років після появи п’єси, за часів царювання другого короля з династії Тюдорів, а саме у 1516 році (ймовірно, саме тоді п’єса вийшла друком у видавництві Дж. Растела). Того року сестра Генріха VIII Марія таємно від короля взяла шлюб із Чарльзом Бренденом. Вона зробила це за покликком серця і попри не надто високий соціальний статус роду, до якого належав наречений. Деякі дослідники зазначають, що інтерлюдія Г. Медвола могла бути розіграна в присутності монарха, аби посприяти його примиренню із сестрою. У такому разі драматург і виконавці вистави йшли на ризик, адже п’єса могла викликати гнів і обурення Генріха [11].

Таким чином, ідеологічний зміст у п’єсі «Фулгенцій і Лукреція» актуалізувався завдяки виведеній у творі парі антагоністичних образів наречених Лукреції, які у своїх промовах та поведінці демонструють власне розуміння справжньої шляхетності. Ці образи уособлюють два політичні класи ранньотюдорівської Англії. Сама ж тема істинного благородства та його природи була запозичена з інтелектуальних диспутів італійських гуманістів². У п’єсі Г. Медвола вона набуває ідеологічного звучання, коли сприймається крізь призму тогочасного політичного контексту, одним із компонентів якого постає боротьба двох еліт – старої і нової аристократії.

У другій п’єсі Г. Медвола – «Природі» (“Nature”), що також була створена наприкінці XV ст., ідеологічного звучання сповнений образ центрального персонажа – Людини (Man), а також повчання та настанови, що йому дають Природа і Розум (зокрема, на початку п’єси). Річ у тім, що Людина у творі Г. Медвола постає не лише узагальненою персоніфікацією людського роду, а й також може тлумачитись як «монарша особа, світський лідер, правитель»³. Цікавою деталлю, що зміцнює асоціативний зв’язок між центральним образом п’єси та дійсним монархом, є вказівка на те, що, досягнувши сорока років (саме стільки мало виповнитися народженому 1457 року Генріху VII в імовірний час написання твору), чуттєві спокуси більше не владні над ним. Нарешті у цьому віці розум остаточно бере гору над чуттєвістю. Владний статус Людини також підкреслено у сцені, в якій Світ і Прихильність Світу вдягають його у розкішні королівські строї.

Симптоматично, що можливі паралелі між образом персонажа у придворній інтерлюдії та реальною монаршою особою дедалі увиразнюються у п’єсах послідовників Генрі Медвола: зокрема, на два роки молодшого за нього Джона Скелтона, відомого поета і сатирика, улюбленого наставника Генріха VIII. З особливою очевидністю ці паралелі проявляються у творах іншого блискучого літератора, який мав особливі привілеї при дворі чотирьох монархів із династії Тюдорів, фаворита Генріха VIII, Джона Гейвуда. Обидва “men of letters” мали особливі взаємини з сувереном і, думається, це не в останню чергу вплинуло на їхнє рішення запропонувати у своїх п’єсах художнє втілення постаті можновладця. Йдеться, зокрема, про «Величність» (“Magnyfycence”, бл. 1519–1520 рр.) Дж. Скелтона і «П’єсу про погоду» (“The Play of the Weather”, 1533 р.) Дж. Гейвуда. До осмислення у п’єсах ролі і функцій правителів ранньотюдорівських драматургів, вочевидь, спонукали актуальні події тогочасного політичного життя.

Те, що світський правитель постав на чолі церкви в Англії, розширивши таким чином свої права та привілеї, спричинилося до процесу формування нової політичної реальності в країні. Йдеться, зокрема, про усвідомлену потребу суверена зміцнити авторитет королівської влади у тогочасному суспільстві. Це, у свою чергу, вимагало

¹ Місце дії п’єси у Стародавньому Римі не могло стати на заваді тому, аби глядачі пов’язали зміст твору із сучасним для них політичним контекстом.

² Як відомо, основним художнім джерелом п’єси Г. Медвола, написаній у формі правової суперечки, був трактат Джованне Буонакорсо да Монтеманьо (Giovane Buonaccorso da Montemagno) «Про істинне благородство» (De Vera Nobilitate, бл. 1428 р.).

³ Текстуальне підтвердження цьому можна знайти в таких рядках твору: 425–426, 430–431, 453–454, 533–536 та ін. [12].

створення чіткої ідеологічної програми з посилення постаті правителя. Функції «основного ідеологічного апарату» [13, с. 26] за часів правління Генріха VIII виконував королівський двір, у межах якого існувало декілька центрів впливу, що конкурували між собою. Згадаймо, приміром, Таємну раду (Privy Counsel), архієпископа Кренмера чи архітектора Реформації Томаса Кромвеля. Або ж кардинала Томаса Волсі, чи не найвпливовішого політика при дворі Генріха в період між 1515 та 1529 роками, який виконував численні дипломатичні доручення короля, представляючи останнього на міжнародній арені [14]. Напевно, постать Волсі не раз стала мішенню для ранньотюдорівських драматургів. Утім, нинішнє вичитування політичних смислів у текстах, написаних п'ятсот років тому, належить радше до сфери припущень і здогадок. Так, сучасний британський дослідник Г. Волкер не радить шукати риси характеру впливового політика в образах Пороків із п'єси Дж. Скелтона «Величність» [15, с. 65].

Цей твір є яскравим прикладом того, як бурхливе політичне життя при англійському дворі з усіма властивими йому інтригами, плітками, боротьбою за вплив тощо знаходило своє відображення у придворній драмі тих часів. Головним персонажем тут є молодий принц на ім'я Величність, який отримує моральний урок про те, що в житті в усьому слід керуватися почуттям міри. Через свою недосвідченість та легковірність він на якийсь час підпадає під вплив шістьох пройдисвітів, представлених в образах алегоричних фігур, що об'єднані між собою ідеєю брехні та лицемірства [16]. Та, на щастя, у фіналі він традиційно проходить рятівне очищення від гріхів і, завдячуючи чеснотам, повертається до нормального життя. Ідеологічний підтекст у п'єсі «Величність» утворюється не лише завдяки асоціюванню образу головного героя драми із Генріхом VIII, а й завдяки способу зображення негативних персонажів. Г. Волкер переконливо доводить, що шістька шахраїв у творі Дж. Скелтона є пародією на шістьох членів Таємної ради, чия антидержавницьку діяльність було зі скандалом викрито 1519 року [17, с. 70]. Таким чином, суверен позбувся підступних радників, які були його емісарами при дворі французького короля, тож, завдавали шкоди англійській короні ще й на зовнішньополітичній арені.

Цікаво, що ранньотюдорівські придворні драматурги нерідко наслідувалися висловлювати у своїх п'єсах поради монарху з тих чи інших питань зовнішньої та внутрішньої політики. Таку «дорадчу» функцію драми насправді не можна вважати поодиноким виявом зухвалості нерозважливого автора. Адже за часів ранніх Тюдорів морально зрілим правителем, здатним утримати владу у своїх руках, вважався той, хто вмів дослухатися до порад. Більше того, це було його моральним і політичним обов'язком [18, с. 65].

Так, приміром, у п'єсі «Чотири елементи» («Four Elements», бл. 1518 р.) видатний англійський правник і видавець Джон Растел як добрий приклад для наслідування для дійсного монарха наводить його батька, короля Генріха VII, який піклувався про поширення впливу англійської корони на заморські території [19, рядки 772–775]. Растел був людиною широких державницьких поглядів, він послідовно проводив у життя гуманістичні ідеї. Він також був палким шанувальником Мельпомени і мав відомий на весь Лондон власний домашній театр. Невипадково головним персонажем інтерлюдії «Чотири елементи» він зробив Людство (Humanity), в образі якого стверджується людська потреба найкращим чином використовувати свої природні здібності і таланти задля навчання, що, зрештою, дозволяє облаштувати гідне життя для себе і своїх ближніх. У п'єсі наголошується на визначній ролі добре організованих морських подорожей для зміцнення держави, зокрема, її економіки (приміром, ідеться про вигоди торгівлі сировиною, рибою, фруктами тощо, завезеними із заморських територій). Сприяти суспільному прогресу, на думку автора інтерлюдії, повинна активізація використання англійської мови у процесі навчання. У п'єсі також наголошується на необхідності пошкваллення перекладацької діяльності в англійському соціумі.

Знавці англійської драми доби раннього Ренесансу як приклади впливових при королівському дворі драматургів-радників насаперед наводять імена Джона Гейвуда і сера Девіда Ліндсея. Перший, як відомо, користувався особливою прихильністю Генріха VIII, тоді як другий «ліцензований правдолюбець» (за висловом Г. Волкера [20, с. 73]) мав особливі привілеї при дворі шотландського монарха Джеймса V (роки правління – 1513–1542). Утім, це зовсім не означає того, що придворні шукачі правди у своїх драматичних виставах виступали з нищівною критикою влади, ініціюючи при цьому ідеологічні конфлікти з владною верхівкою. У своїх виставах вони створювали образи гідних правителів чи пропонували глядачам картинку того, яким мало б бути суспільне життя у тому чи іншому своєму вияві чи аспекті. Спонукаючи суверена до певних дій, політичних рішень вони намагалися, не стільки вдаючись до інвектив, скільки застосовуючи лестощі та власний дар переконувати опонента у своїй правоті [21, с. 74–75]. Прикметно, що наприкінці більшості п'єс Дж. Гейвуда (див., приміром, «Чотири П», «П'єса про погоду», «П'єса про любов» та ін.) відбувається примирення сторін. У фіналі творів цього драматурга читач не знайде конфлікту у невіршеній стадії чи поглиблення конфронтації між сторонами суперечки (чи не єдиний виняток із цього правила становить п'єса «Продавець індульгенцій і Чернець» («The Pardoner and The Friar»)).

На особливу увагу з погляду ідейно-політичного контексту англійської драми першої половини XVI ст. заслуговує написана на початку 30-х років «П'єса про погоду». Верховним суддею у представленій тут суперечці (яка погода є найкращою і такою, яка потрібна всім) є Юпітер. Прямі асоціації, які можна провести між мудрим, розсудливим та справедливим верховним божеством із давньоримської міфології та королем Генріхом VIII у п'єсі Гейвуда, підкріплюються жартівливими натяками на приватне життя монарха. Так, репліка Веселого Доповідача про те, що правитель зайнятий, він виготовляє новий місяць замість старого, що продірявився і протікає [22, рядки 793–799], дозволяє інтерпретувати її таким чином, що місце Катерини Арагонської у житті монарха вже заступила нова жінка – Анна Болейн, про яку відомо, що вона вагітна (див. примітки до твору [23, с. 471]). Асоціативний зв'язок між двома можновладцями простежується також у темі розширення повноважень правителя. Так, на початку твору йдеться про необхідність надати Юпітеру ширших повноважень [24, рядки 35–45]. Що ж до Генріха, то ця тема активно обговорювалась англійським парламентом наприкінці 20-х – на початку

30-х років XVI ст., що вилилось у відомих законодавчих рішеннях. Остаточну ж відмову Юпітера визначити найкращу погоду для всіх чи будь-що змінювати в наявному стані справ можна тлумачити як попередження Генріху VIII напередодні проведення реформи церкви в Англії. Такий фінал можна інтерпретувати як заклик до влади бути поміркованою і толерантною до політичних опонентів.

У написаному на двадцять років пізніше творі Ніколаса Юдала «Республіка» (“Respublica”, 1553 p.) [25] ідеологічний зміст прочитується у представленому тут конфлікті між правителькою – удовицею Республікою і бандою шахраїв, очолюваних Жадібністю, що на якийсь час бере під свій контроль управління державною казною. Таким чином, на перший план у цій інтерлюдії виходить проблема корумпованості державного апарату, що, як правило, є проявом загального ослаблення держави. Як відомо, роки царювання третього монарха з династії Тюдорів, сина Генріха VIII, неповнолітнього короля Едварда VI (1547–1553 pp.) справді були позначені значним погіршенням фінансової та загальнополітичної ситуації у країні. Тож, із приходом до влади королеви-католички Марії I Тюдор, з нагоди коронації якої і була написана інтерлюдія Н. Юдала, пов’язувалися великі сподівання. Насамперед вони стосувалися потреби подолання корумпованості державного апарату та покращення внутрішньо- і зовнішньополітичної ситуації. Питання ж релігійної політики залишилося поза увагою драматурга у цій п’єсі. Принагідно зазначимо, що у пролозі до п’єси королева Марія I прямо співвідноситься із богинею справедливої відплати Немезидою, отримуючи таким чином свою роль в ігровому просторі вистави.

Отже, ідеологічна імплікованість в англійській ранньотюдорівській драмі здебільшого проявляється на образному та ідейно-тематичному рівнях художньої організації творів. Важливе місце в ідейно-тематичному комплексі драми та англійської придворної культури доби раннього Відродження загалом посідають теми влади і правителя. Вони розкриваються у мотивах боротьби за владу старої та нової політичних еліт («Фулгенцій і Лукреція»); зміцнення держави («Республіка»), зокрема шляхом затвердження високого статусу англійської мови та усвідомлення важливості світської освіти («Чотири елементи»); толерантності влади до політичних опонентів («П’єса про Погоду»), а також у мотивах виховання та відповідальності монарха («Природа», «Величність»), необхідності для нього враховувати у своїй діяльності суспільні інтереси та народні чаяння («П’єса про погоду», «Республіка»). Окрім того, ідеологічно зарядженим в англійській ранньотюдорівській драмі нерідко постає центральний образ твору (як правило, алегорична чи міфологічна фігура), що несе в собі асоціації до особи правлячого монарха. Водночас образи Пороків нерідко уособлюють риси характеру та лінію поведінки наближених до монарха впливових політичних діячів того часу.

Література:

1. Микеладзе Н.Э. Елизаветинский театр-коммуникатор, или об искусстве «смотреть ушами» / Н.Э. Микеладзе // Шекспировские чтения. – М. : Наука, 2006. – С. 32–49.
2. Axton R. Introduction / R. Axton // Three Rastell plays. Four Elements, Calisto and Melebea, Gentleness and Nobility / [ed. by R. Axton]. – Cambridge : D.S. Brewer Ltd, 1979. – P. 1–26.
3. Godfrey R.A. Nervous laughter in Henry Medwall’s Fulgens and Lucres / R.A. Godfrey // Tudor theatre. Emotion in the theatre. – 1996. – Vol. 3. – Table ronde V. – P. 81–97.
4. Nelson A.H. Introduction / A.H. Nelson // The Plays of Henry Medwall. – Tudor Interludes/ [gen. ed. M. Axton and R. Axton]. – Cambridge : D.S. Brewer, 1980. – P. 1–30.
5. Walker G. The politics of performance in Early Renaissance Drama / G. Walker. – Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – 245 p.
6. Heywood J. The Play of the Weather / J. Heywood // Medieval Drama: An Anthology [ed. by G. Walker]. – Oxford : Blackwell Publishers, 2000. – P. 457–478.
7. Nelson A.H. – Op. cit.
8. Axton R. – Op. cit.
9. Medwall H. Fulgens and Lucres / H. Medwall // Medieval Drama: An Anthology [ed. by G. Walker]. – Oxford : Blackwell Publishers, 2000. – P. 308–347.
10. История средних веков : [учеб. для студ. ист. фак. пед. ин-тов] / М.Л. Абрамсон, А.А. Кириллова, Н.Ф. Колеснический и др. ; [под ред. Н.Ф. Колесниченко]. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1986. – 575 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/kol_istsr/34.php.
11. Godfrey R.A. – Op. cit.
12. Medwall H. Nature / H. Medwall [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ota.oucs.ox.ac.uk/scripts/download.php?approval=/ed65c44439ccfd4ca4>.
13. Соколов Д.А. Текст. Эпоха. Интерпретация: «Песни и сонеты» Ричарда Тоттела и английская поэзия Возрождения / Д.А. Соколов. – СПб : Филол. фак-т СПбГУ, 2006. – 326 с.
14. Thomas Cardinal Wolsey // Encyclopedia Britannica [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/646717/Thomas-Cardinal-Wolsey>.
15. Walker G. The politics... / G. Walker. – Op. cit.
16. Skelton J. Magnyfycence / J. Skelton // Medieval Drama: An Anthology [ed. by G. Walker]. – Oxford : Blackwell Publishers, 2000. – P. 352–407.
17. Walker G. The politics... / G. Walker. – Op. cit.
18. Heywood J. The Play of the Weather... / J. Heywood. – Op. cit.
19. Rastell J. Four Elements. A New Interlude and a Merry, of the Nature of the Four Elements / J. Rastell [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ota.ox.ac.uk/scripts/download.php?approval=94119e44f20f1594ebd8>.

20. Heywood J. *The Play of the Weather...* / J. Heywood. – Op. cit.
21. Ibid.
22. Ibid.
23. Ibid.
24. Udall N. *Respublica: an interlude for Christmas 1553* / N. Udall [ed. by W.W. Greg]. – London : Oxford University Press, 1952. – P. 1–66.

Анотація

**О. ЛІЛОВА. АКТУАЛІЗАЦІЯ ІДЕОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ
В АНГЛІЙСЬКІЙ РАННЬОТЮДОРІВСЬКІЙ ДРАМІ**

У статті досліджуються способи художнього осягнення актуального ідеологічного змісту в англійській ранньотюдорівській драмі. Показано, що політична проблематика знаходить своє яскраве вираження у п'єсах англійських драматургів доби (Г. Медвол, Дж. Склтон, Дж. Растел, Дж. Гейвуд, Н. Юдал). Особливе місце у проблемно-тематичному комплексі цих творів належить темам влади і правителя. Вони реалізуються у мотивах боротьби за владу старої та нової політичних еліт («Фулгенцій і Лукреція» Г. Медвола), боротьби з корупцією задля зміцнення влади («Республіка» Н. Юдала), виховання правителя («Природа» Г. Медвола, «Величність» Дж. Склтона), толерантності влади («П'єса про погоду» Дж. Гейвуда), далекоглядності влади та необхідності відстоювати державні інтереси («Чотири елементи» Дж. Растела) тощо. Політична проблематика також актуалізується у системі образів персонажів твору завдяки тому, що головний герой тюдорівських інтерлюдій може асоціюватися із постаттю діючого суверена («Природа», «П'єса про погоду» та ін.).

Ключові слова: тюдорівська драма, ідеологія, влада, правитель, інтерлюдія, проблемно-тематичний комплекс, мотив, образи персонажів.

Аннотация

**Е. ЛИЛОВА. АКТУАЛИЗАЦИЯ ИДЕОЛОГИЧЕСКОГО СОДЕРЖАНИЯ
В АНГЛИЙСКОЙ РАННЕТЮДОРОВСКОЙ ДРАМЕ**

В статье исследуются способы художественного осмысления актуального идеологического содержания в английской раннетюдоровской драме. Показано, что в пьесах английских драматургов эпохи (Г. Медволл, Дж. Склтон, Дж. Растелл, Дж. Гейвуд, Н. Юдалл) значительное внимание уделяется политической проблематике. Особое место в проблемно-тематическом комплексе произведений принадлежит темам власти и правителя. Они представлены в мотивах борьбы за власть старой и новой политических элит («Фулгенций и Лукреция» Г. Медвола), борьбы с коррупцией для усиления власти («Республика» Н. Юдалла), воспитания правителя («Природа» Г. Медволла, «Величество» Дж. Склтона), толерантности власти («Пьеса про погоду» Дж. Гейвуда), дальновидности власти и необходимости отстаивать государственные интересы («Четыре стихии» Дж. Растелла) и т.д. Политическая проблематика также актуализуется в системе образов персонажей произведения благодаря тому, что главный герой тудоровской интерлюдии может ассоциироваться с фигурой действующего суверена («Природа», «Пьеса про погоду» и др.).

Ключевые слова: тудоровская драма, идеология, власть, правитель, интерлюдия, проблемно-тематический комплекс, мотив, образы персонажей.

Summary

**O. LILOVA. IDEOLOGICAL CONTENTS ACTUALISATION
IN ENGLISH EARLY TUDOR DRAMA**

The ways of the artistic representation of topical ideological contents in English early Tudor drama are under consideration in the article. It's shown that political subject matter is strongly pronounced in the plays by English playwrights of the epoch (H. Medwall, J. Skelton, J. Rastell, J. Heywood, N. Udall). The topics of the authorities and the monarch are of particular importance in the thematic complex of their interludes. They are developed in such motifs as: rivalry between the old and new political elites ("Fulgens and Lucrez" by H. Medwall), fighting corruption to strengthen the authorities ("Respublica" by N. Udall), educating the monarch ("Nature" by H. Medwall, "Magnifycence" by J. Skelton), the authority tolerating its opponents ("The Play of the Weather" by J. Heywood), political foresight and the necessity to defend the state interests ("Four Elements" by J. Rastell) etc. Political problematics also get realised through the system of characters in the play, since the central persona can sometimes be associated with the figure of the sovereign in office ("Nature", "The Play of the Weather" etc.).

Key words: Tudor drama, ideology, authorities, monarch, interlude, themes and ideas, motif, characters.